

HET JAAR VAN PIETJE DE LEUGENAAR

Het Wase linkeroeverdossier is een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de Vlaamse regering. Toch wil minister-president Kris Peeters er dit jaar nog een noot aan toevoegen. Ook de gehuchten worden nu van de kaart geveegd, ook al werd eerder het tegendeel beslist en beloofd. Een reportage.

DOOR CHRIS DE STOOP / FOTO'S WIM VAN CAPPELLEN

getijdengebied'. Een bord zegt wat we moeten doen 'in geval van calamiteiten buiten de kantooruren'. We lopen op een wankelende plank een brede gracht over. Dan beklimmen we de nieuwe Sigmadijk, die uit baggerslib is samengesteld. Om het slib te stabiliseren, zijn er enorme massa's kalk overgestrooid.

Als we boven op de Sigmadijk aankomen, kijken we uit over een stinkende moddervlakte. Een grauw maanlandschap vol kegels en kraters. Tussen de bergen slib liggen nog roestige baggerbuizen. Een eenzame bulldozer is in de blubber achtergebleven. Geen gras of groen is er te zien, niets dat groeit of bloeit. Het lijkt zo dood en desolaat. Zo onvruchtbaar en onzinnig. Een rij elektriciteitspalen trekt een streep door de slibwoestijn. Als je die streep volgt, kom je uit bij een immense puinhoop, wel twintig meter hoog. Het zijn de brokstukken van de historische Antoniushoeve, die pas enkele maanden geleden werd gesloopt. Onomkeerbaar.

Dit is hun toekomst, wijzen de Oude Doelenaars. Want ook hun gehucht moet in het overstroomingsgebied worden opgenomen,

heeft de Vlaamse regering nu onverwachts beslist. Het is de tactiek van de verschroeide aarde, vindt Dirk Van den Bergh: 'Alle mensen en huizen moeten eruit, zodat de haven alles kan pakken tot op de grens en tot diep in Kielsecht. De grootheidswaanzin gaat voort.' Hij heeft hier pas vijf jaar geleden een nieuwe horecazaak gebouwd, De Zilte Schorre. Maar De Zilte Schorre zal nu moeten wijken voor nieuw schorrengebied. 'De Vlaamse regering heeft ons van alles wijsgemaakt,' besluit Rik Hustinx, de woordvoerder van het verzet, 'net als Pietje de Leugenaar in de tv-serie *Terug naar Oosterdonk*.'

De Antoniushoeve

Wanneer we wat later door de moddervlakte trekken, klauteren we op de ontzaglijke berg stenen van de Antoniushoeve. Als je naar het oosten kijkt, zie je de Wase woestijn. Als je naar het westen kijkt, zie je de Zeeuwse velden en bossen van de Hedwigepolder, die de Nederlanders nog altijd weigeren te ontpolderen. Wel is het Vlaamse stukje ervan al afgegraven, en vele honderden bomen werden geroid. Ook de bomen ►

DE ANTONIUSHOEVE
Vroeger de mooiste polderhoeve, nu een puinhoop.

Het gehucht Ouden Doel ligt er met zijn groene vlaggen en vlamende borden stralend bij in de zon. Een eeuwenoude dijk, met kapelletjes, koeien, nestkastjes in de bomen. Een klad dijkhuizen en hoeves, historisch gegroeid rond het Schuurke, het legendarische poldercafé van Irma. Enkele jonge Oude Doelenaars lopen ons voor over de dijk. We stappen over het omgevallen hek van het 'inter-

OUDEN DOEL

Vroeger moest het blijven, nu moet het weg.

► van de Antoniushoeve liggen nu met de wortels naar de hemel. Deze puinhoop was volgens velen de mooiste hoeve van de Wase polders, omringd door de vruchtbaarste velden van het land. Een fraaie boerenwoning van 1853. Een monumentale, zestig meter lange polderschuur met rood pannendak.

Nog wat later zitten we met de onteigende boer Felix Verhulst naar een blauwe tegel te kijken die we in het puin hebben opgeraapt. Weer legt hij de kaarten op tafel. Weer haalt hij er de oude kronieken bij. Zijn boerderij was een van de vier herenhoeven die de Arenbergs hier bouwden. Felix, een geëngageerd man die heel zijn leven voor de poldermensen is opgekomen, heeft elke fase van de afbraak van nabij gevolgd, samen met zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. De familie boerde hier al drie generaties. 'Soms gingen de kleinkinderen huilend weg. En zelf hield ik er maagzweren aan over.' Een dik album vol foto's van ruïnes en bulldozers heeft hij er ook aan overgehouden. En veel desillusie over de Vlaamse overheden.

Hij schreef ze allemaal brieven, maar kreeg nooit antwoord. Volgens hem is het een bladzijde meer in het blunderboek: 'Zinloze geldverspilling. Dit minigetiendengebied zal direct verzanden. En omdat Nederland dwarsligt, moet nu ook Ouden Doel mee het water in.' Tijdens het jubileum van de kerk, in aanwezigheid van de bisschop, hield hij nog een fel gesmaakte toespraak. Maar daarna werd hij met verwijten overladen door de burgemeester van Beveren, wat hem diep heeft gekwetst. En diezelfde burgemeester doet nu heilig verontwaardigd omdat Peeters eerder beloofd had dat Ouden Doel zou blijven, maar nu zegt dat het weg moet 'in 't algemeen belang'. Het zal wel. Het is weer verkiezingsjaar. Het is het jaar van Pietje de Leugenaar.

In Ouden Doel staat er nu nog een waardevolle schuur. Benjamin Vergauwen, de zoon van de jachtwachter van de Hedwigepolder, heeft er een kinderboerderij van gemaakt. Hij is archeoloog van opleiding en houdt van oude dingen, zegt hij: 'Deze schuur, dát is

algemeen belang. Dát moeten we bewaren en doorgeven.' Er zitten boerenzwaluwen, vleermuizen en zelfs broedende kerkuilen in. Een beetje verder woonde er jarenlang een kerkuil in de Bevrijdingshoeve, maar die werd vernietigd. Benjamin stelde zijn schuur onlangs open voor de Erfgoeddag, maar er kwam geen enkele bezoeker op af. Daar is Vlaanderen duidelijk niet mee bezig. Met die poldergehuchten en boerenpummels. Daar ligt Vlaanderen niet van wakker.

De stervensbegeleider

De Zilte Schorre, een *bed & breakfast*, heeft altijd veel gasten, maar krijgt nu ook al ramptoeristen op bezoek. Naast de bar hangt een opgezette kerkuil, die dood was aangetroffen. Dirk Van den Bergh is in de streek geboren en getogen en wil het liefst levenslang in Ouden Doel blijven wonen, 'een hechte gemeenschap'. Het behoud werd ook altijd verzekerd, niet alleen in nieuwsbrieven en voorlichtingsvergaderingen, maar ook in alle mogelijke plannen en beslis-

'Het is de tactiek van de verschroeide aarde. Alle mensen en huizen moeten weg.'

HET HOOGHUIS
Vroeger een beschermd monument, nu vervallen en gevandaliseerd.

singen, van strategisch plan tot milieueffectenrapport. Daarom mocht hier nog gebouwd en verbouwd worden. Daarom werd het juist aangepreemd aan mensen in Doel, die daar weg moesten, zoals Hans Versmissen, om naar de gehuchten langs de grens te verhuizen. 'Hier was het gegarandeerd veilig wonen.'

Een jaar geleden was er een eerste schok toen een zogenaamde *non-paper*, een vertrouwelijke nota, uitlekte via de actiegroep Doel 2020. Daaruit bleek dat de Vlaamse regering haar kar keerde en een reeks gehuchten wilde ont-eigenen. Dirk Van den Bergh richtte de actiegroep RODS op – de afkorting van Rapenburg, Ouden Doel en Saftingen – en dacht het tij nog te keren. Een tweede schok volgde toen in april twee 'bemiddelaars' onaangekondigde bezoeken van huis tot huis brachten. Ze vroegen hen of ze niet wilden verhuizen. Naar Prosperpolder misschien? Of waarom niet Zeeuws-Vlaanderen? De schaamte voorbij. Het deed hen denken aan de vroegere 'bemiddelaar' van Doel, die

zei dat hij aan 'stervensbegeleiding' kwam doen.

De derde en ergste schok was toen ze op 27 april van de toegesnelde pers moesten vernemen dat ze onteigend zouden worden. De Vlaamse regering had dat net beslist in het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) van de haven. In totaal worden ruim 1500 hectaren ingenomen. Dat moet het miljardenkostende Saftinghedok mogelijk maken, dubbel zo groot als het Deurganckdok, dat na zeven jaar amper voor 10 tot 15 procent wordt benut. Om nog te zwijgen van het nooit gebruikte en weer half gevulde Doeldok. In totaal moeten nu weer enkele honderden mensen en huizen verdwijnen. Maar in Ouden Doel en Rapenburg moeten ze niet voor dokken wijken, maar voor natuurcompensaties. Het GRUP wordt vanaf volgende week aan het openbaar onderzoek onderworpen.

Zelfs zakenkrant *De Tijd* schreef dat de beslissing 'potsierlijk' is en dat de regering weer gedwee uitvoert wat de havenlobby wil: 'Dat het peperdure Deurganckdok voor geen meter draait, lijkt geen bezwaar.' De weken ervoor had de haven in de kranten uitge-schreeuwd dat het behoud van de gehuchten hen 'fortuinen' zou kosten. Maar ook politici hadden het gaspedaal ingeduwd. Parlements-lid Bart Martens zei in de krant dat het behoud 'een heel moeilijke en zeer dure zaak' zou worden: 'Men heeft daar niet eens drinkwater!' Daar is Pietje weer, dachten ze in Ouden Doel. In 2000 kwam Bart Martens nog betogen in de polder en schreef hij het boek *Doel moet blijven*. Maar toen had de SP.A hem nog geen pluche zetel aangeboden.

Een paar uur na de beslissing kwam de 'stervensbegeleider' al brieven in de bus stoppen. 'Slecht nieuws' mompelde de bemiddelaar in de striemende regen. In de brief stond dat ze moesten 'uitdoven'. Zoals een sigaret. Na de eerste verbijstering werd een volksvergadering in het Schuurke gehouden, waar bijna iedereen aanwezig was. De stemming is sindsdien erg strijdbaar. Er is al een pro-

testmars in juni gepland op de middeleeuwse Zoetenberm, de verbindingsdijk tussen Ouden Doel en Rapenburg. Er zijn al plannen gemaakt om naar de Raad van State te stappen. En gespecialiseerde advocaten zoals Mathias Storme en Igor Rogiers wonnen eerder in het Doeldossier al menige rechtszaak.

Voer genoeg voor juristen. In het gehucht Oud Arenberg hebben enkele jongeren nu een paar verlaten huizen ingenomen, maar ze worden al bestookt met deurwaarders en dagvaardingen. Hier ligt, op oude turfgronden, het unieke natuurgebied De Putten, maar ook dat moet nu weg voor de haven. De groep jongeren noemt zich De Derde Generatie. Al drie generaties, een halve eeuw lang, wordt hier volgens hen gesold met de mensen. Een ondraaglijke uitputtingsslag. Een vorm van psychische foltering. Velen zijn er mentaal of fysiek aan kapotgegaan. Een van de Oude Doelenaars die nu weg moeten, is de zoon van een man die in Doel zelfmoord pleegde toen hij hoorde dat zijn dorp werd opgeruimd.

Het Schorrenhuis

Op het einde van de weg, tegen de Schelde aan, woont de gepensioneerd dokteres Colette Hermans in het oude Schorrenhuis bovenop de binnendijk. De dijken zien er hier erg kaal uit, omdat natuurbeheerders onlangs alle bomen hebben afgezaagd. Een paar jaar geleden kreeg Colette al een brief dat ze onteigend zou worden omdat ze net binnen het intergetijdengebied Hedwige-Prosper zou vallen. Na een procedure bij de Raad van State bleek de Vlaamse administratie zich vergist te hebben: ze hadden de tekenlat een halve centimeter te ver gelegd. En nu zou het Schorrenhuis toch weer onteigend worden samen met Ouden Doel. Colette, een harts-tochtelijk vogelliefhebber, is nu erg ontgoocheld door 'het bondgenootschap van havenextremisten en natuurextremisten'.

Zij is niet alleen gepassioneerd door natuur, maar ook door kunst en cultuur. Daarom heeft ze samen met haar man Marc Debaive inder-

‘Omdat Nederland de Hedwige-polder niet lost, moet Ouden Doel mee het water in.’

De tien strafste fabeltjes van Pietje

Een top tien op basis van een kleine rondvraag bij lokale betrokkenen, politici, actievoerders en advocaten:

1. In 1978 landde staatssecretaris Mark Eyskens met een helikopter op de dijk om te melden dat **Doel zou blijven**, 'en dat is definitief'. Zo werd het ook vastgelegd in het gewestplan. Maar op 20 januari 1998 besloot de Vlaamse regering dat op één kilometer naast het dorp het Deurganckdok zou komen en dat Doel daardoor onleefbaar werd en weg moest.

2. 'We zullen ons neerleggen bij het resultaat van de **leefbaarheidsstudie**', beloofde Vlaams minister-president Patrick Dewael plechtig in 1999. De nieuwe studie besloot in 2000 dat Doel best leefbaar was naast het dok. Toch werd daarna beslist Doel in de tweede gewestplanwijziging van de kaart te vegen.

3. De Vlaamse regering besliste op 19 mei 2000 'dat in Doel de woonkwaliteit en woonzekerheid bestendig worden **tot de datum van aflevering van een bouwvergunning** voor een tweede getijden-dok.' Die vergunning is er nog altijd niet en komt er vermoedelijk nooit, maar toch heeft men het woonrecht beëindigd en de huizen massaal afgebroken.

4. Nadat Kris Peeters minister van Openbare Werken was geworden, besloot hij een einde te maken aan het getreuzel: 'De verdwijning van Doel is **beslist beleid**. Ook als Antwerpen het niet nodig heeft' (juni 2006). Waar de spitsvondige term 'beslist beleid' precies op sloeg, blijft een raadsel. Sommigen noemden het

toen al liever 'woordbreuk en bedrog'.

5. Op 23 maart 2007 besliste Peeters tot een '**gefa-seerd afbraakplan**', te beginnen met de verkrotte en onveilige huizen. In werkelijkheid werd begonnen met de sloop van nieuwbouwwoningen, waardevol erfgoed en complete straten. Tot dit beleid in 2009 veroordeeld en stilgelegd werd door de rechter, die zei dat betracht werd 'een onomkeerbare toestand te scheppen'.

6. 'Wat Ouden Doel en Prosperpolder betreft, **daar wordt niet aan geraakt**. In alle varianten wordt ervan uitgegaan dat ze blijven bestaan.' Dat zei Peeters, net gepromoveerd tot minister-president, in het Vlaams Parlement in oktober 2007. Dit werd op

alle niveaus beslist en beloofd, tot vorige maand besloten werd een reeks gehuchten te ont-eigenen.

7. In april 2007 liet Peeters weten dat hij 'bewarende maatregelen' nam voor een deel van **het patrimonium**: de kerk, de pastorie, het kerkhof, het Hooghuis en de windmolen op de dijk. Bedoeling was te onderzoeken of Doel als 'een site met beperkte niet-verblijfsfunctie' kon blijven. De realiteit is dat men alle monumenten compleet liet verkommen en **vandaliseren**.

8. De Nederlandse Eerste Kamer keurde de Schelde-verdragen pas goed in 2008 na de toezegging van Peeters dat een alternatief voor de **ontpolde-ring van de Hedwigepolder** welwillend bejegend zou wor-

den. Maar daarna liet hij al snel het Belgisch deel van de Hedwigepolder afgraven en alle bomen rooien tot ontsteltenis van de Nederlanders. Vorige week startte hij een geschillen-procedure.

9. Volgens de Econo-mische Ontwikke-lingsstudie (2005), waar Peeters bij zijn

geen 1,2 miljoen standaardcontai-ners in het Deur-ganckdok verwerkt werden, of na zeven jaar amper 10 tot 15 procent van de capaciteit.

10. In 1998 stelde Technum, in een studie in opdracht van de overheid, dat het Deurganckdok in 2010 voor een **tewerkstelling** van

IORI DE WINDT/IMAGELOBE

KRIS PEETERS
'Aan Ouden Doel wordt niet geraakt!'

beleid vaak naar ver-wees, zou de **volle-dige containercapa-citeit** in de haven al bereikt zijn in 2011, zodat er tegen dan bijkomende capaci-teit moest komen. De werkelijkheid is dat er vorig jaar nog

4415 voltijdse jobs zou zorgen, en in 2015 zelfs 7929. Peeters schermde herhaaldelijk met soortgelijke cijfers. In werkelijkheid werkten er in 2010, vijf jaar na de start, 473 mensen.

► tijd het Hooghuis in Doel gekocht. Een beschermd monument uit de zeventiende eeuw, dat nog aan de familie Rubens wordt gelinkt. Ze heeft met het dossier nu alle overheden platgelopen. Er werd haar beloofd dat men het Hooghuis zou bewaren en zelfs restaureren, maar nooit werd iets gedaan, laat staan een euro betaald. Zij heeft er nu nog zelf 30.000 euro aan besteed. De Vlaamse regering wil het Hooghuis, samen met de windmolen, zogezegd verplaatsen naar Prosperdorp, dat een mini-Bokrijk zou worden. Maar nooit wordt gezegd wanneer.

Intussen is het huis hopeloos vervallen en *ge vandaliseerd*. Nadat er op Pasen al voor de vijfde keer dit jaar werd ingebroken en de historische schouwmantel werd mee-

genomen, schreef Colette op 10 april een verbolgen brief naar de Vlaamse regering als ingebrekestelling. 'Wij zijn sterk ontmoedigd omdat wij het gelag betalen voor een onvoorstelbaar wanbeleid van de Vlaamse overheid. Al die jaren zijn we met veel loze beloften van het kastje naar de muur gestuurd.' Het antwoord kwam prompt en sloeg haar met verstomming: 'U bent als eigenaar ertoe gehouden de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen.' Ze moest het hele huis alvast 'dicht-timmeren'. Dus Colette moet er nu een versterkte burcht van maken en waarschijnlijk nog zelf gaan patrouilleren ook...

Op de Scheldedijk voorbij het Schorrenhuis staat een bord waarvan de tekst nu erg cynisch klinkt: '*De plaats van de nieuwe dijk kozen*

we zeer zorgvuldig uit, zodat het in Prosperpolder, Ouden Doel en de woningen op de Zoetenberm aange-naam wonen blijft. De Zoetenberm is de oude Doeldijk die het verleden levend houdt. En dat is belangrijk wanneer je werkt aan de toekomst.' Ook Natuurpunt zei al expliciet de gehuchten te willen behouden en het Schorrenhuis eventueel als ontvangstcentrum te willen inrichten. Zelfs een notoir natuuronderzoeker heeft het over 'een ontorende beslissing'. En Felix Verhulst, voor wie in elk geval geen toekomst in de polder meer is, heeft nog een laatste verzuchting: 'Wat ik wil, is dat men inziet dat natuur, landbouw en bewoning wel in harmonie kunnen samengaan. Dat is nog mijn vurigste wens.' ■